

ИВАН ХИНОВСКИ: В ДОКЛАДА НА СВЕТОВНАТА БАНКА ЗА ЕНЕРГЕТИКАТА ИМА ПРОПУСКИ И СПОРНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

27/02/2017

Енергийни експерти:

[Иван Хиновски](#) [1]

[2]

Иван Хиновски, енергиен експерт

Представения за обществено обсъждане доклад на Световната банка „**За преход към финансово възстановяване и пазарна либерализация на електроенергийния сектор на България**” предизвиква сериозен обществен интерес. И с право - очакванията на специалисти, политици и на обществото бяха високи и едва ли не, че това ще бъде конкретно разписания модел за дълго отлаганата либерализация на енергийния пазар. Но дебат по темата така и не възникна.

И едва ли на някой в България прави вече впечатление, че възлагането на такава важна разработка остана неясно и непрозрачно - нито за обосновка, нито за техническо задание, нито за търг се чу....

Определената главна цел на анализа и препоръките е заявена още в началото на доклада „*Какви подходи би могло да бъдат приложени от БЕХ и държавата при определяне на политиките и стратегиите им за финансово оздравяване и либерализация на българския електроенергиен сектор*”. Докладът съдържа анализи и редица предложения за ефективни реформи и действия в четири области: От финансова стабилност към възстановяване, Прехода към нов пазарен модел, Либерализация на пазара и поносимост на новите условия и Институционални реформи за подкрепа на прехода.

Като безспорно положителни резултати от анализите и свързаните с тях предложения могат да бъдат определени:

- Моделът „единичен купувач“, опериран от НЕК съгласно задълженията ѝ по една от лицензите, е изчерпан и е необходим преход към нов конкурентен пазарен модел в съответствие с правилата на вътрешния електрически пазар на Европейския Съюз;
- Прогресивното задълбочаване на несъответствието между разходите на енергийните дружества и тарифите формиращи приходите им е основната причина за задълбочаване на финансовия стрес в сектора. В тази връзка редица предприети мерки както на ниво държавни политики, така и на ниво регулатор са дали положителни, но палиативни резултати. Постигнатите положителни финансови резултати са „крехки“.
- Обединяване на производителите на електроенергия с дългосрочни договори за изкупуване на енергията в отделен пул, включването му в борсовата търговия и приложението на договорите „за разлики“ за всички тях би било много ефективна стъпка и за тези производители и за пазара. Необходимо е обаче това решение да бъде предхождано от анализ на въздействието.
- Ликвидността на Българската независимата енергийна борса (БНЕБ) трябва да бъде повишена, за което банката предлага редица ефективни мерки. Три от най-съществените са: закупуване на технологичните загуби на всички енергийни дружества на борсата, включване на нова платформа за дългосрочни договори и, както бе споменато по-горе създаване на новото пазарно обединение на производителите с дългосрочни договори и включването му в структурата на борсовите механизми.
- Свързване с енергийния пазар на Европейския съюз, което се оценява като единствения начин за повишаване на конкурентноспособността на сравнително ограничения местен енергиен пазар.
- Прехода към пълна либерализация на енергийния пазар и закриване на регулирания пазар се предлага да бъде постепенно, с прилагане на редица защитни механизми за компенсиране на тарифните стресове за битовите потребители. Това означава основно постепенно стъпково повишаване на цените на регулирания пазар до изравняване на тарифите с тези на либерализирания.
- Осигуряване на социална поносимост на прехода към пълна либерализация за енергийно уязвимите домакинства и физически лица чрез програми за социално подпомагане и стимулиране прилагането на мерки за пестене на енергия в средносрочен план.
- Успешния преход към напълно либерализиран енергиен сектор налага промени в редица нормативни документи, както и допълнително институционално укрепване на капацитета и независимостта на регулаторния орган КЕВР.
- Ролята на Фонда за сигурност на електроенергийната система (ФСЕС) е важна както за постигнатата квази-стабилност на сектора към настоящия момент, така и за осигуряване на устойчивост на преходния процеса от тук нататък до пълната либерализация;
- В доклада е подчертано като условие за успех на реформата необходимостта от осигуряване на професионализъм и гарантиране на оперативната независимост на трите ключови звена в системата – КЕВР, БНЕБ и ФСЕС.

Моята обща оценка за представения материал, обаче, е, че въпреки множеството положителни и ефективни предложения за реформи той не отговаря изцяло на очакванията, не предлага задълбочен комплексен анализ на реалното състояние на сектора във всички области и аспекти и не бива да се приема за референтен материал при планиране на следващите стъпки за либерализация. В противен случай можем да направим серия от нови грешки.

Защо?

Защото извършените анализи въпреки професионализма на авторите на разработката са за квази-стационарното състояние на системата към 2015-2016 година. Не са разработени и представени динамични прогнози за ефектите от предложените мерки, като например закриване на регулирания пазар, цесиране на задълженията по облигационните заеми на БЕХ към държавния бюджет, предложени график на ежегодно повишаване на цената на задълженията към обществото, а с това и на цената на електроенергията за период от 5 години, новата система за отворени имплицитни търгове за преносен капацитет, понижаване на производството на въглища в средносрочен период, а с това и на електропроизводството от ТЕЦ, свързване на енергийните пазари и борсите в региона и други.

Буди недоразумение отсъствието на анализи и препоръки за структурни реформи и оздравяване на някои от дружествата на БЕХ, като НЕК и държавните мини „Марица изток“, което за мен са първостепенните задачи. Нито дума и препоръка за търсене на вътрешни резерви в сектора.

Авторите на разработката неизвестно защо са заложили като основна цел на реформата запазване настоящата структура на НЕК, без да проучат например приложимостта и успешния опит от оздравяване на аналогичното на НЕК дружество Хидроелектрика в Румъния, което от много по-тежко финансово състояние от това на НЕК в момента, вече е реформирано, финансово оздравено и успешно се листва на стоковата борсата.

Моите основни забележки с отчитане на гореизложените съображения са:

- От експертна гледа точка изглежда нереалистично при сегашната структура и техническо състояние на генериращите мощности ЕЕС да бъде в състояние да покрие пиков товар от 7817 МВт през 2020 година (при определен 7670 МВт в плана на ЕСО!). А и това няма нищо общо с основните цели на разработката.
- Съществени пропуски в методиката и подхода на анализа са:

А) Липсата на проучвания и анализ на съществуващите вътрешни резерви на системата на електроенергийния сектор, които според нас са съществени особено в държавния сегмент. В тази връзка позволявам си да направя паралел с един подобен доклад на Световната Банка за българската енергетика изготвен през 2002 г. , в който предложението за стъпалообразно повишаване на цената на електроенергията (което бе осъществено на практика) бе придружено от анализ и отчитане и на вътрешните резерви на системата;

Б) Липсва информация за това направен ли е анализ на възможността за връщане на значителния дълг на държавата от над 1,3 милиарда лева към НЕК за направени от него в продължение на повече от 10 години инвестиционни разходи за строителство на нови обекти, поддържане и рехабилитация на публична инфраструктура. Това би дало сериозен принос за

финансовото оздравяване на сектора вместо предлаганата цесия на дълга на БЕХ към държавата.

- Неприемлив е предложението за финансово стабилизиране на сектора чрез рефинансиране на дълговете на БЕХ по емитираните гаранционни заеми с държавен заем или държавна гаранция. Предложението е удължаване на падежа от 8 на 15 години и понижаване на лихвата от 5 на 3,5%. За мен това не е пазарно решение и ще натовари основно държавния бюджет.
- Недостатъчно аргументирано е и предложението за прехода към пълна либерализация на пазара да стане чрез постепенно повишаване на цената на електроенергията на регулирания пазар с около 5% ежегодно в периода 2016-2020 година по наши изчисления. Това е цифрата, която се получава като сума на отражението върху цената на дребно (2-2,5%) от предлаганото ежегодно повишаване с 5% на цената „задълженията към обществото“ и компонента на инфлацията 3-4%. Оказва се, фактически, че тежестта на прехода към напълно либерализиран пазар у нас трябва да се поеме от бюджета и крайните потребители, което според мен няма да бъде прието с консенсус от макроикономистите и обществото.
- Предложените две важни и според мен целесъобразни мерки: приложение на входно-изходни зони на енергийния пазар и предоставянето от ЕСО на известно количество трансграничен търговски капацитет за достъп чрез имплицитни търгове на борсовата платформа „ден напред“ на БНЕБ ще изиграят ефективна роля за отварянето на пазара. В доклада обаче липсва анализ и прогноза за въздействието им върху българския енергиен пазар, което не окуражава българските политици за предприемане на решителни действия за приложението им.

В заключение, представеният доклад за обществено обсъждане въпреки множеството положителни страни като експертни анализи и предложения за пазарни реформи не може, а и ще бъде рисково да бъде приложен изцяло. Необходимо е основно преразглеждане на подхода и приложената методика, както и извършване на редица допълнителни анализи на последствията от предложените мерки и новите, които ще бъдат дефинирани в хода на преработване на доклада.

И може да звучи пристрастно, но ще заявя, че българската наука определено разполага с достатъчен експертен потенциал да проведе едно такова изследване на високо професионално ниво, дори с отчитане на споменатите допълнителни изисквания... Проблемът е в това отговорните държавници да повярват на българските специалисти и да устоят на натиска за възлагане на такива разработки на „външни“ организации....

Теми:

[Енергийни стратегии и устойчиво развитие](#) [3]

© 2009 - 2019. Тези анализи (публикации, аудио-визуална и друга информация) - продукт на Български Енергиен и Минен Форум, се осъществяват благодарение на щедрата подкрепа на американския народ чрез Американската агенция за международно развитие (USAID). БЕМФ носи отговорност за съдържанието и не отразява непременно мнението на USAID или на правителството на САЩ. Тези анализи (публикации, аудио-визуална и друга информация) - продукт на Български Енергиен и Минен Форум, се осъществяват и с подкрепата на

Германския фонд Маршал на САЩ (GMF), като съдържанието на този сайт не отразява непременно мнението на GMF или на Балканския тръст за демокрация.

сайтът е създаден от novsait.eu

АБОНАМЕНТ

Е-поща (*)

СИГУРНОСТ

Този въпрос проверява дали сте реален потребител.

Source URL:

<https://bulenergyforum.org/bg/statia/ivan-hinovski-v-doklada-na-svetovната-banka-za-energetikata-ima-propuski-i-spor-ni>

Links

[1] <https://bulenergyforum.org/bg/energiyni-eksperti/ivan-hinovski>

[2]

https://bulenergyforum.org/sites/default/files/styles/800px_width/public/field/image/ivan-hinovski-55.jpg?itok=7k-ixNYd

[3] <https://bulenergyforum.org/bg/temi/energiyni-strategii-i-ustoychivo-razvitie>